

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 5ης Ιουνίου 2014*

«Θεωρήσεις, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων — Οδηγία 2008/115/ΕΚ — Επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παρανόμως στη χώρα — Άρθρο 15 — Κράτηση — Παράταση της κρατήσεως — Υποχρεώσεις της διοικητικής ή δικαστικής αρχής — Δικαστικός έλεγχος — Έλλειψη εγγράφων ταυτότητας υπηκόου τρίτης χώρας — Κωλύματα στην εκτέλεση της αποφάσεως περί απομακρύνσεως — Άρνηση της πρεσβείας της εμπλεκόμενης τρίτης χώρας να χορηγήσει έγγραφο ταυτότητας παρέχον τη δυνατότητα επιστροφής του υπηκόου της χώρας αυτής — Κίνδυνος διαφυγής — Εύλογη προοπτική απομακρύνσεως — Έλλειψη συνεργασίας — Ενδεχόμενη υποχρέωση του οικείου κράτους μέλους να χορηγήσει προσωρινό έγγραφο προσωπικής καταστάσεως»

Στην υπόθεση C-146/14 PPU,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Administrativen sad Sofia-grad (Βουλγαρία), με απόφαση της 28ης Μαρτίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Μαρτίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης που αφορά τον

Bashir Mohamed Ali Mahdi,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Pešić, πρόεδρο τμήματος, C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh (εισηγητή), C. Toader και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: M. Aleksejeva, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 2014, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Μαρτίου 2014, να εκδικαστεί η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την επείγουσα διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

έχοντας υπόψη την απόφαση της 8ης Απριλίου 2014 του τρίτου τμήματος να δεχθεί το αίτημα αυτό,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Μαΐου 2014,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Βουλγαρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις E. Petranova και D. Drambozova,

* Γλώσσα διαδικασίας: η βουλγαρική.

— ο direktor na Direktsia «Migratsia» pri Ministerstvo na vatreshnite raboti, εκπροσωπούμενος από τον D. Petrov,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις M. Κοντού-Durande και S. Petrova,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 15 της οδηγίας 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (EE L 348, σ. 98).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας κινηθείσας με πρωτοβουλία του direktor na Direktsia «Migratsia» pri Ministerstvo na vatreshnite raboti (διευθυντή της διεύθυνσεως υποδοχής μεταναστών στο Υπουργείο Εσωτερικών, στο εξής: διευθυντής) με αίτημα να αποφανθεί αυτεπαγγέλτως το Administrativen sad Sofia-grad (διοικητικό δικαστήριο της Σόφιας) επί της παρατάσεως της κρατήσεως του Bashir Mohamed Ali Mahdi, Σουδανού υπηκόου, κρατούμενου σε ειδικό κέντρο προσωρινής κρατήσεως αλλοδαπών της εν λόγω διεύθυνσεως στο Busmantsi (Βουλγαρία) (στο εξής: κέντρο κρατήσεως του Busmantsi), ευρισκόμενο στη διοικητική περιφέρεια της Σόφιας.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η οδηγία 2008/115 στηρίχθηκε ιδίως στο άρθρο 63, πρώτο εδάφιο, σημείο 3, στοιχείο β', EK, νυν άρθρου 79, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ. Οι αιτιολογικές σκέψεις 6, 11 έως 13, 16, 17 και 24 της οδηγίας αυτής ορίζουν τα ακόλουθα:

«(6) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν ώστε η παύση της παράνομης παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών να διενεργείται με δίκαιη και διαφανή διαδικασία. Σύμφωνα με τις γενικές αρχές του δικαίου της ΕΕ, οι αποφάσεις δυνάμει της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να λαμβάνονται κατά περίπτωση και να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια που να συνεπάγονται ότι η εκτίμηση θα πρέπει να υπερβαίνει το απλό γεγονός της παράνομης διαμονής. [...]

[...]

(11) Θα πρέπει να θεσπισθεί ένα σύνολο ελάχιστων κοινών νομικών εγγυήσεων όσον αφορά τις αποφάσεις επιστροφής, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική προστασία των συμφερόντων των ενδιαφερομένων. Η απαραίτητη νομική αρωγή θα πρέπει να παρέχεται σε εκείνους που στερούνται επαρκών πόρων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ορίζουν στην εθνική τους νομοθεσία σε ποιες περιπτώσεις η νομική αρωγή κρίνεται απαραίτητη.

(12) Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κατάσταση των υπηκόων τρίτων χωρών που παραμένουν παράνομα, αλλά δεν μπορούν ακόμη να απομακρυνθούν. Οι βασικές συνθήκες διαβίωσής τους θα πρέπει να ορίζονται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Προκειμένου τα πρόσωπα αυτά να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την ειδική τους κατάσταση σε περίπτωση διοικητικών ή άλλων ελέγχων, θα πρέπει να τους παρέχεται γραπτή βεβαίωση σχετικά με την κατάστασή τους. Τα

κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια σχετικά με τον τύπο και τη μορφή της γραπτής βεβαίωσης, και θα πρέπει να μπορούν να την περιλαμβάνουν σε αποφάσεις περί επιστροφής που εκδίδονται βάσει της παρούσας οδηγίας.

- (13) Η χρήση αναγκαστικών μέτρων θα πρέπει να υπόκειται ρητά στις αρχές της αναλογικότητας και της αποτελεσματικότητας όσον αφορά τα χρησιμοποιούμενα μέσα και τους επιδιωκόμενους στόχους. Θα πρέπει να θεσπισθούν ελάχιστες εγγυήσεις για την εκτέλεση της αναγκαστικής επιστροφής [...]

[...]

- (16) Η χρήση της κράτησης με σκοπό την απομάκρυνση θα πρέπει να είναι περιορισμένη και να υπόκειται στην αρχή της αναλογικότητας όσον αφορά τα χρησιμοποιούμενα μέσα και τους επιδιωκόμενους στόχους. Η κράτηση δικαιολογείται μόνο για την προετοιμασία της επιστροφής ή για την εκτέλεση της διαδικασίας απομάκρυνσης και εφόσον δεν αρκεί η εφαρμογή λιγότερο αναγκαστικών μέτρων.

- (17) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που τίθενται υπό κράτηση θα πρέπει να τυγχάνουν ανθρώπινης και αξιοπρεπούς μεταχείρισης, με σεβασμό των θεμελιωδών τους δικαιωμάτων και σύμφωνα με το διεθνές και εθνικό δίκαιο [...]

[...]

- (24) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [(στο εξής: Χάρτης)].»

- 4 Το άρθρο 1 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Αντικείμενο», ορίζει τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ως γενικές αρχές του κοινοτικού και του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων προστασίας των προσφύγων και των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.»

- 5 Κατά το άρθρο 3 της οδηγίας 2008/115, με τίτλο «Ορισμοί»:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

- 7) “κίνδυνος διαφυγής”: η ύπαρξη λόγων, σε ατομική περίπτωση, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων οριζομένων από το δίκαιο, οι οποίοι οδηγούν στην εικασία ότι υπήκοος τρίτης χώρας υποκείμενος σε διαδικασίες επιστροφής μπορεί να διαφύγει·

[...].»

- 6 Το άρθρο 6, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν, ανά πάσα στιγμή, να χορηγήσουν αυτόνομη [αυτοτελή] άδεια διαμονής ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα παραμονής για λόγους φιλευσπλαχνίας, ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους, σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος διαμένει παράνομα στο έδαφός τους. Στην περίπτωση αυτή, δεν εκδίδεται απόφαση επιστροφής. Εφόσον η απόφαση επιστροφής έχει ήδη εκδοθεί, τότε αυτή ανακαλείται ή αναστέλλεται για τη διάρκεια ισχύος του τίτλου διαμονής ή άλλης άδειας που παρέχει δικαίωμα παραμονής.»

7 Κατά το άρθρο 15 της οδηγίας 2008/115, με τίτλο «Κράτηση»:

«1. Εκτός εάν στη συγκεκριμένη περίπτωση δύνανται να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά άλλα επαρκή αλλά λιγότερο αναγκαστικά μέτρα, τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν απλώς υπό κράτηση υπήκοο τρίτης χώρας υποκείμενο σε διαδικασίες επιστροφής, για την προετοιμασία της επιστροφής και/ή τη διεκπεραίωση της διαδικασίας απομάκρυνσης, ιδίως όταν:

- α) υπάρχει κίνδυνος διαφυγής ή
- β) ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας αποφεύγει ή παρεμποδίζει την προετοιμασία της επιστροφής ή τη διαδικασία απομάκρυνσης.

Οιαδήποτε κράτηση έχει τη μικρότερη δυνατή διάρκεια και διατηρείται μόνο καθ' όσον χρόνο η διαδικασία απομάκρυνσης εξελίσσεται και εκτελείται με τη δέουσα επιμέλεια.

2. Η κράτηση διατάσσεται από τις διοικητικές ή δικαστικές αρχές.

Η κράτηση διατάσσεται εγγράφως και συνοδεύεται από πραγματική και νομική αιτιολόγηση.

Όταν η διαταγή κράτησης εκδίδεται από διοικητικές αρχές, τα κράτη μέλη:

- α) είτε προβλέπουν την ταχεία δικαστική επανεξέταση της νομιμότητας της κράτησης που αποφασίζεται το συντομότερο δυνατό μετά την έναρξη της κράτησης,
- β) είτε χορηγούν στον συγκεκριμένο υπήκοο τρίτης χώρας το δικαίωμα να κινήσει διαδικασία για την ταχεία δικαστική επανεξέταση της νομιμότητας της κράτησής του που αποφασίζεται το συντομότερο δυνατό μετά την έναρξη της σχετικής διαδικασίας· εν τοιαύτη περιπτώσει, τα κράτη μέλη ενημερώνουν αμέσως τους ενδιαφερομένους υπηκόους τρίτων χωρών σχετικά με τη δυνατότητα διεξαγωγής τέτοιας διαδικασίας.

Ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας απολύεται αμέσως εάν η κράτηση δεν είναι νόμιμη.

3. Εν πάση περιπτώσει, η απόφαση κράτησης επανεξετάζεται ανά εύλογα χρονικά διαστήματα είτε κατ' αίτηση του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας είτε αυτεπαγγέλτως. Σε περίπτωση παραταθείσας διάρκειας κράτησης, η επανεξέταση εποπτεύεται από δικαστική αρχή.

4. Οσάκις καθίσταται πρόδηλο ότι δεν υφίσταται πλέον λογικά προοπτική απομάκρυνσης για νομικούς ή άλλους λόγους ή όταν παύουν να ισχύουν οι όροι της παραγράφου 1, η κράτηση παύει να δικαιολογείται και το συγκεκριμένο πρόσωπο απολύεται αμέσως.

5. Η κράτηση εξακολουθεί καθ' όλη τη χρονική περίοδο κατά την οποία πληρούνται οι όροι της παραγράφου 1 και είναι αναγκαία για να διασφαλισθεί η επιτυχής απομάκρυνση. Κάθε κράτος μέλος καθορίζει περιορισμένη περίοδο κράτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το εξάμηνο.

6. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να παρατείνουν το χρονικό διάστημα που αναφέρεται στην παράγραφο 5 παρά μόνο για περιορισμένο χρόνο που δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο σε περιπτώσεις κατά τις οποίες, παρ' όλες τις εύλογες προσπάθειές τους, η επιχείρηση απομάκρυνσης είναι πιθανόν να διαρκέσει περισσότερο επειδή:

- α) ο συγκεκριμένος υπήκοος της τρίτης χώρας αρνείται να συνεργασθεί ή
- β) καθυστερεί η λήψη αναγκαίων εγγράφων από τρίτες χώρες.»

Το βουλγαρικό δίκαιο

- 8 Η οδηγία 2008/115 μεταφέρθηκε στο βουλγαρικό δίκαιο με τον νόμο περί αλλοδαπών στη Δημοκρατία της Βουλγαρίας (*Zakon za chuzhdentsite v Republika Bulgaria*, DV αριθ. 153, της 23ης Δεκεμβρίου 1998), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (DV αριθ. 108, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, στο εξής: νόμος περί αλλοδαπών).
- 9 Το άρθρο 44, παράγραφος 5, του νόμου αυτού προβλέπει τα εξής:
- «Όταν υπάρχουν κωλύματα που δεν επιτρέπουν στον αλλοδαπό να εγκαταλείψει άμεσα την εθνική επικράτεια ή να μεταβεί σε άλλη χώρα, η αρχή που έλαβε το μέτρο διοικητικού καταναγκασμού επιβάλλει με απόφασή της στον αλλοδαπό αυτόν την υποχρέωση να εμφανίζεται κάθε εβδομάδα στην αρμόδια τοπική υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, σύμφωνα με τις λεπτομέρειες εφαρμογής που προβλέπονται από το διάταγμα εφαρμογής του παρόντος νόμου, μέχρι να αρθούν τα εν λόγω κωλύματα στην εκτέλεση του μέτρου επαναπροώθησής στα σύνορα ή απελάσεως και να ληφθούν μέτρα για την επικείμενη απομάκρυνσή του.»
- 10 Δυνάμει του άρθρου 44, παράγραφος 6, του νόμου περί αλλοδαπών, όταν μέτρο διοικητικού καταναγκασμού δεν μπορεί να εκτελεστεί όσον αφορά υπήκοο τρίτης χώρας του οποίου η ταυτότητα δεν έχει αποδειχθεί, ανεξαρτήτως αν αυτός εμποδίζει την εκτέλεση της προβλέπουσας το μέτρο αυτό αποφάσεως ή αν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής, το όργανο που έλαβε το μέτρο αυτό μπορεί να διατάξει τη μεταφορά του αλλοδαπού σε κέντρο διοικητικής κρατήσεως, ενόψει της επαναπροώθησής του στα σύνορα της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας ή της απελάσεώς του.
- 11 Το άρθρο 44, παράγραφος 8, του νόμου αυτού έχει ως ακολούθως:
- «Η διοικητική κράτηση διαρκεί για όσο διάστημα πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 6, χωρίς να μπορεί να υπερβεί τους έξι μήνες. Οι αρμόδιες αρχές [...] εξετάζουν αυτεπαγγέλτως ανά μήνα, από κοινού με τον διευθυντή [...], τη συνδρομή των προϋποθέσεων κρατήσεως. Όπως εξαιρετικώς, όταν ο ενδιαφερόμενος αρνείται να συνεργαστεί με τις αρμόδιες αρχές ή όταν καθυστερεί η έκδοση των αναγκαίων εγγράφων για την επαναπροώθησή του στα σύνορα της χώρας ή την απέλαση, η διάρκεια της κρατήσεως μπορεί να παραταθεί σε δώδεκα μήνες. Όταν διαπιστώνεται, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων περιστάσεων της υποθέσεως, ότι δεν υφίσταται εύλογη προοπτική απομακρύνσεως του αλλοδαπού για λόγους νομικής ή τεχνικής φύσεως, ο ενδιαφερόμενος αφήνεται ελεύθερος.»
- 12 Το άρθρο 46a, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου ορίζει ότι κατά της αποφάσεως περί μεταφοράς του αλλοδαπού σε κέντρο διοικητικής κρατήσεως μπορεί να ασκηθεί προσφυγή, σύμφωνα με τις λεπτομέρειες εφαρμογής που προβλέπει ο κώδικας διοικητικής διαδικασίας (*Administrativnoprotsesualen kodeks*), εντός προθεσμίας δεκατεσσάρων ημερών από της ενάρξεως της κρατήσεως.
- 13 Το άρθρο 46a, παράγραφος 2, του ίδιου νόμου προβλέπει τα εξής:
- «Το κατά την προηγούμενη παράγραφο επιλαμβανόμενο δικαστήριο αποφαινεται επί της προσφυγής σε δημόσια συνεδρίαση, εκδίδει δε την απόφασή του εντός ενός μηνός από της ενάρξεως της διαδικασίας. Η παρουσία του ενδιαφερομένου δεν είναι υποχρεωτική. Κατά της αποφάσεως του πρωτόδικου δικαστηρίου ο ενδιαφερόμενος μπορεί να προσφύγει ενώπιον του *Vārhoven administrativen sad* [ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου], το οποίο αποφαινεται εντός δύο μηνών.»

14 Το άρθρο 46a, παράγραφοι 3 και 4, του νόμου περί αλλοδαπών έχει ως ακολούθως:

«3. Κάθε έξι μήνες ο διευθυντής του κέντρου διοικητικής κρατήσεως αλλοδαπών συντάσσει πίνακα με τα ονόματα των αλλοδαπών που βρίσκονται στο κέντρο για περισσότερο από έξι μήνες επειδή υπάρχουν κωλύματα για την απομάκρυνσή τους από την εθνική επικράτεια. Ο πίνακας αυτός αποστέλλεται στο διοικητικό δικαστήριο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το κέντρο διοικητικής κρατήσεως.

4. Κατά τη λήξη κάθε εξαμηνιαίας περιόδου παραμονής στο κέντρο διοικητικής κρατήσεως, το αρμόδιο δικαστήριο διατάσσει είτε αυτεπαγγέλτως είτε αιτήσει του ενδιαφερόμενου αλλοδαπού, κεικλισμένων των θυρών, την παράταση της κρατήσεως ή άλλα μέτρα αντ' αυτής ή την απόλυση του ενδιαφερομένου. Η σχετική απόφαση του δικαστηρίου αυτού δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο σύμφωνα με όσα προβλέπει ο κώδικας διοικητικής διαδικασίας.»

15 Κατά την παράγραφο 1, σημείο 4c, των συμπληρωματικών διατάξεων του νόμου περί αλλοδαπών, η ύπαρξη «κινδύνου διαφυγής υπηκόου τρίτης χώρας έναντι του οποίου έχει ληφθεί μέτρο διοικητικού καταναγκασμού» λογίζεται ότι αποδεικνύεται όταν, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών στοιχείων, υπάρχουν βάσιμες υποψίες ότι ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός ενδέχεται να αποφύγει την εκτέλεση του διαταχθέντος μέτρου. Στο πλαίσιο αυτό, οι σχετικές διατάξεις ορίζουν ειδικότερα ότι μπορούν να συνιστούν έναν τέτοιο κίνδυνο το γεγονός ότι δεν κατέστη δυνατό να ευρεθεί ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός στον δηλωθέντα τόπο διαμονής, η ύπαρξη προγενέστερων περιπτώσεων προσβολής της δημοσίας τάξεως ή προηγούμενες καταδικές του ενδιαφερομένου, έστω και αν έχουν αρθεί τα αποτελέσματα των καταδικών αυτών, η περίπτωση ότι ο ενδιαφερόμενος δεν εγκατέλειψε τη χώρα εντός της ταχθείσας προθεσμίας στο πλαίσιο οικειοθελούς αναχωρήσεως, η περίπτωση ότι ο ενδιαφερόμενος κατέστησε σαφές ότι δεν θα συμμορφωνόταν στο μέτρο που του επιβλήθηκε, η περίπτωση ότι διαθέτει πλαστά έγγραφα ή ότι στερείται παντελώς εγγράφων, η περίπτωση ότι ο ενδιαφερόμενος παρέχει εσφαλμένες πληροφορίες, η περίπτωση ότι έχει ήδη διαφύγει στο παρελθόν ή/και η περίπτωση ότι δεν συμμορφώθηκε σε απαγόρευση εισόδου.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

16 Ο B. Mahdi συνελήφθη στις 9 Αυγούστου 2013 σε έναν συνοριακό σταθμό στο Bregovo της Βουλγαρίας. Δεν διέθετε έγγραφα ταυτότητας, δήλωσε όμως ότι ονομάζεται Bashir Mohamed Ali Mahdi και είναι Σουδανός υπήκοος.

17 Με απόφαση της ίδιας ημέρας ελήφθη έναντι του B. Mahdi μέτρο διοικητικού καταναγκασμού «επαναπροώθησεως αλλοδαπού στα σύνορα», καθώς και μέτρο διοικητικού καταναγκασμού «απαγορεύσεως εισόδου αλλοδαπού στη Δημοκρατία της Βουλγαρίας».

18 Την επομένη, στις 10 Αυγούστου 2013, ο B. Mahdi οδηγήθηκε στο κέντρο κρατήσεως του Busmantsi μέχρις ότου καταστεί δυνατή η εκτέλεση των καταναγκαστικών διοικητικών μέτρων, δηλαδή μέχρις ότου χορηγηθούν τα επίσημα έγγραφα που θα του παρέχουν τη δυνατότητα να ταξιδέψει εκτός Βουλγαρίας.

19 Στις 12 Αυγούστου 2013 ο B. Mahdi υπέγραψε, ενώπιον των βουλγαρικών διοικητικών αρχών, δήλωση περί οικειοθελούς επιστροφής του στο Σουδάν.

20 Στις 13 Αυγούστου 2013 ο διευθυντής απήλυσε έγγραφο στην πρεσβεία της Δημοκρατίας του Σουδάν με το οποίο την ενημέρωσε για τα μέτρα που είχαν ληφθεί έναντι του B. Mahdi, καθώς και ότι ο τελευταίος είχε οδηγηθεί στο κέντρο κρατήσεως του Busmantsi.

- 21 Στη συνέχεια, σε ημερομηνία που δεν προσδιορίζεται στη δικογραφία, έλαβε χώρα συνάντηση μεταξύ ενός εκπροσώπου της ως άνω πρεσβείας και του B. Mahdi, κατά την οποία ο εν λόγω εκπρόσωπος επιβεβαίωσε την ταυτότητα του ενδιαφερομένου, αρνούμενος παράλληλα να του χορηγήσει έγγραφο ταυτότητας που να του παράσχει τη δυνατότητα να ταξιδέψει εκτός Βουλγαρίας. Η άρνηση αυτή στηριζόταν προφανώς στο γεγονός ότι ο B. Mahdi δεν επιθυμούσε να επιστρέψει στο Σουδάν. Ο ενδιαφερόμενος δήλωσε στη συνέχεια στις βουλγαρικές αρχές ότι δεν επιθυμούσε να επιστρέψει οικειοθελώς στο Σουδάν. Ο εκπρόσωπος της πρεσβείας της Δημοκρατίας του Σουδάν φέρεται δηλώνοντας στο αιτούν δικαστήριο ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, ήταν αδύνατη η έκδοση ταξιδιωτικού εγγράφου αν ο B. Mahdi δεν επιθυμούσε να επιστρέψει εκουσίως στη χώρα καταγωγής του.
- 22 Στις 16 Αυγούστου 2013 μία Βουλγάρα υπήκοος ονόματι M. Ruseva δήλωσε ενώπιον συμβολαιογράφου ότι έθετε στη διάθεση του B. Mahdi τα απαραίτητα για τη διαβίωσή του οικονομικά μέσα και κατοικία κατά τον χρόνο της παραμονής του στη Βουλγαρία, ζήτησε δε από τον διευθυντή να αφεθεί ελεύθερος ο B. Mahdi κατόπιν καταβολής εγγυήσεως. Η ως άνω δήλωση επιβεβαιώθηκε από τις αστυνομικές αρχές στις 26 Αυγούστου 2013.
- 23 Λαμβανομένης υπόψη της δηλώσεως της M. Ruseva ο διευθυντής εισηγήθηκε στις 27 Αυγούστου 2013 στον ιεραχικώς προϊστάμενό του την άρση της αποφάσεως περί διοικητικής κρατήσεως του B. Mahdi και τη λήψη ηπιότερου μέτρου, ήτοι την «εμφάνισή του μία φορά τον μήνα στην τοπική υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών του τόπου διαμονής του», μέχρις ότου εξαλειφθούν τα εμπόδια στην εκτέλεση της αποφάσεως περί επαναπροωθήσεως του ενδιαφερομένου στα σύνορα της χώρας.
- 24 Στις 9 Σεπτεμβρίου 2013 η πρόταση αυτή απορρίφθηκε, με την αιτιολογία ότι ο B. Mahdi δεν είχε εισέλθει νομίμως στη Βουλγαρία, ότι δεν διέθετε τίτλο διαμονής στη Βουλγαρία, ότι στις 29 Δεκεμβρίου 2012 η εθνική υπηρεσία προσφύγων είχε αρνηθεί να αναγνωρίσει υπέρ αυτού το καθεστώς πρόσφυγα και ότι είχε διαπράξει αξιόποινη πράξη διασχίζοντας τα σύνορα μεταξύ Βουλγαρίας και Σερβίας εκτός των προβλεπόμενων σημείων διελύσεως.
- 25 Δεν ασκήθηκε καμία προσφυγή κατά της αποφάσεως περί διοικητικής κρατήσεως ούτε κατά της αρνήσεως της διοικήσεως να αντικαταστήσει την απόφαση αυτή με τα ηπιότερα μέτρα τα οποία πρότεινε ο διευθυντής.
- 26 Από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι μέχρι σήμερα η πρεσβεία της Δημοκρατίας του Σουδάν δεν έχει χορηγήσει κανένα έγγραφο ταυτότητας που να παρέχει τη δυνατότητα στον B. Mahdi να ταξιδέψει εκτός Βουλγαρίας και ότι ο τελευταίος εξακολουθεί να βρίσκεται στο κέντρο κρατήσεως του Busmantsi.
- 27 Αφορμή για την υπόθεση της κύριας δίκης αποτέλεσε η αποστολή εγγράφου προερχόμενου από τον διευθυντή, κατά τις 9 Φεβρουαρίου 2014 και προς το τέλος της αρχικής περιόδου έξι μηνών κρατήσεως, με το οποίο ζητείται από το αιτούν δικαστήριο να διατάξει αυτεπαγγέλτως, βάσει του άρθρου 46a, παράγραφοι 3 και 4, του νόμου περί αλλοδαπών, την παράταση της κρατήσεως του B. Mahdi.
- 28 Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει περαιτέρω ότι, δυνάμει του άρθρου 46a, παράγραφοι 3 και 4, του νόμου περί αλλοδαπών, κάθε έξι μήνες ο προϊστάμενος κάθε κέντρου κρατήσεως υποβάλλει στο κατά τόπον αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο κατάλογο των υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν παραμείνει σε κέντρο κρατήσεως για διάστημα άνω των έξι μηνών λόγω κωλυμάτων όσον αφορά την απομάκρυνσή τους. Μετά τη συμπλήρωση κάθε εξαμήνου περιόδου στο κέντρο κρατήσεως, το ως άνω διοικητικό δικαστήριο αποφαινεται αυτεπαγγέλτως κλεισμένων των θυρών επί της παρατάσεως της κρατήσεως του ενδιαφερομένου ατόμου ή περί της λήψεως άλλων μέτρων αντί της κρατήσεως ή περί της απολύσεως αυτού.

- 29 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ιδίως, επί της συμφωνίας της διοικητικής διαδικασίας επανεξετάσεως της κρατήσεως σε σχετικό κέντρο την οποία προβλέπει το βουλγαρικό δίκαιο προς το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως προς τις προϋποθέσεις που θέτει η οδηγία 2008/115.
- 30 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η φύση του ελέγχου στον οποίο μπορεί να προβαίνει διαφέρει αναλόγως του αν αυτό ενεργεί ως δικαστικό όργανο ή ως διοικητική αρχή. Ειδικότερα, όταν αποφαινεται ως δικαστικό όργανο, αδυνατεί να αποφανθεί επί της ουσίας της υποθέσεως και να μεταρρυθμίσει την αρχική απόφαση περί οδηγήσεως του ενδιαφερομένου σε κέντρο κρατήσεως, διότι, δυνάμει του βουλγαρικού δικονομικού δικαίου, ο ρόλος του περιορίζεται στον έλεγχο των λόγων παρατάσεως της κρατήσεως, όπως αυτοί εκτίθενται στο έγγραφο του διευθυντή με το οποίο κινείται διαδικασία όπως αυτή της κύριας δίκης. Το ως άνω δικαστήριο εκθέτει επίσης ότι ανακύπτουν ζητήματα όσον αφορά τον κίνδυνο διαφυγής σε περιπτώσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, όπου ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος στερείται εγγράφων ταυτότητας, έχει δηλώσει στις βουλγαρικές αρχές ότι δεν επιθυμεί να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του. Το αιτούν δικαστήριο έχει επίσης αμφιβολίες όσον αφορά τη συμπεριφορά του τελευταίου. Συναφώς, διερωτάται μήπως το ότι ο ενδιαφερόμενος δεν έχει έγγραφα ταυτότητας μπορεί να λογίζεται ως έλλειψη συνεργασίας στο πλαίσιο της διαδικασίας απομακρύνσεώς του. Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των περιστάσεων αυτών, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες επί του αν δικαιολογείται η παράταση της κρατήσεως του B. Mahdi.
- 31 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Administrativen sad Sofia-grad αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχει το άρθρο 15, παράγραφοι 3 και 6, της οδηγίας 2008/115 [...], σε συνδυασμό με τα άρθρα 6 και 47 του Χάρτη [...] και με το δικαίωμα δικαστικού ελέγχου και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας την έννοια ότι:
- α) Όταν το εθνικό δίκαιο του επιληφθέντος κράτους μέλους ορίζει ότι η αρμόδια διοικητική αρχή οφείλει να επανεξετάζει την απόφαση κρατήσεως ανά μήνα χωρίς να υποχρεούται ρητώς να προβεί στη λήψη διοικητικών μέτρων και, επιπλέον, να συντάσσει αυτεπαγγέλτως κατάλογο των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι λόγω κωλυμάτων όσον αφορά την απομάκρυνσή τους κρατούνται για χρονικό διάστημα πέραν της κατά νόμον επιτρεπόμενης μέγιστης διάρκειας της αρχικής κρατήσεως, η εν λόγω διοικητική αρχή υποχρεούται να διατάξει κατά τον χρόνο συμπληρώσεως της χρονικής διάρκειας της κρατήσεως που ορίστηκε με την επιβάλλουσα την αρχική κράτηση ατομική πράξη κάποιο συγκεκριμένο μέτρο επανεξετάσεως της κρατήσεως υπό το πρίσμα των προβλεπόμενων από το δίκαιο της Ένωσης λόγων παρατάσεως της κρατήσεως, ή μήπως έχει την έννοια ότι υποχρεούται να αφήσει ελεύθερο τον ενδιαφερόμενο;
- β) Όταν το εθνικό δίκαιο του επιληφθέντος κράτους μέλους ορίζει ότι, μετά τη συμπλήρωση της προβλεπόμενης μέγιστης διάρκειας της αρχικής κρατήσεως, το επιλαμβανόμενο της υποθέσεως δικαστήριο δύναται είτε να διατάξει την παράταση της κρατήσεως προς τον σκοπό της απομακρύνσεώς του, είτε να αντικαταστήσει την κράτηση με ηπιότερο μέτρο, είτε να διατάξει να αφεθεί ελεύθερος ο υπήκοος τρίτης χώρας, το ως άνω δικαστήριο οφείλει σε περιπτώσεις όπως αυτή της κύριας δίκης να ελέγχει τη νομιμότητα ενός μέτρου επανεξετάσεως της κρατήσεως, ειδικότερα δε τους αναφερόμενους στη σχετική απόφαση νομικούς και πραγματικούς λόγους που καθιστούν αναγκαία την παράταση της κρατήσεως, καθώς και τη διάρκεια αυτής, αποφασίζοντας επί της ουσίας για τη συνέχιση της κρατήσεως ή την αντικατάστασή της με άλλο μέτρο ή την απόλυση του ενδιαφερομένου;
- γ) Οσάκις λαμβάνεται μέτρο επανεξετάσεως της κρατήσεως και στην οικεία απόφαση διαλαμβάνονται μόνον οι λόγοι για τους οποίους δεν είναι δυνατή η εκτέλεση της αποφάσεως περί απομακρύνσεως του υπηκόου τρίτης χώρας, το δικαστήριο επιτρέπεται να ελέγχει τη νομιμότητα του εν λόγω μέτρου υπό το πρίσμα των προβλεπόμενων από το δίκαιο της Ένωσης λόγων παρατάσεως της κρατήσεως, αποφαινόμενο επί της ουσίας για τη

συνέχιση της κρατήσεως ή την αντικατάστασή της με άλλο μέτρο ή την απόλυση του ενδιαφερομένου αποκλειστικά με βάση τα πραγματικά περιστατικά που εκτίθενται και τις αποδείξεις που προσκομίζονται από την αρμόδια διοικητική αρχή, καθώς και τις ενστάσεις και τους πραγματικούς ισχυρισμούς του ενδιαφερομένου;

- 2) Υπό συνθήκες όπως αυτές της κύριας δίκης, έχει το άρθρο 15, παράγραφοι 1 και 6, της οδηγίας 2008/115 την έννοια ότι από την άποψη του δικαίου της Ένωσης προβάλλεται παραδεκτώ, ως εμπίπτων σε αμφότερες τις περιπτώσεις του άρθρου 15, παράγραφος 6, της οδηγίας, ο προβλεπόμενος από το εθνικό δίκαιο αυτοτελής λόγος παρατάσεως της κρατήσεως ο οποίος συνίσταται στο γεγονός ότι “ο ενδιαφερόμενος δεν [διαθέτει] έγγραφα ταυτότητας”, οσάκις κατά το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους δύναται ευλόγως να εικασθεί, λαμβανομένης υπόψη της εν λόγω περιστάσεως, ότι ο ενδιαφερόμενος θα αποπειραθεί να αποφύγει την εκτέλεση της αποφάσεως περί απομακρύνσεως, γεγονός που με τη σειρά του συνιστά κίνδυνο διαφυγής κατά το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους;
- 3) Υπό συνθήκες όπως αυτές της κύριας δίκης, έχει το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', και παράγραφος 6, της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 2 και 13 της οδηγίας αυτής, οι οποίες διαλαμβάνουν περί του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των υπηκόων τρίτων χωρών και περί της τηρήσεως της αρχής της αναλογικότητας, την έννοια ότι παραδεκτώ συνάγεται εύλογος κίνδυνος διαφυγής εκ του γεγονότος ότι ο ενδιαφερόμενος δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας, έχει διασχίσει παρανόμως τα σύνορα και δηλώνει ότι δεν επιθυμεί να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του, καίτοι προηγουμένως είχε συμπληρώσει δήλωση οικειοθελούς επιστροφής και είχε δηλώσει ορθά στοιχεία ταυτότητας, γεγονότα τα οποία για τον αποδέκτη της αποφάσεως περί απομακρύνσεως κατά την έννοια της οδηγίας 2008/115 εμπίπτουν στην έννοια του “κινδύνου διαφυγής”, οριζόμενου κατά το εθνικό δίκαιο ως η εύλογη βάση πραγματικών περιστατικών εικασία ότι ο ενδιαφερόμενος θα αποπειραθεί να αποφύγει την εκτέλεση της αποφάσεως περί απομακρύνσεώς του;
- 4) Υπό συνθήκες όπως αυτές της κύριας δίκης, έχει το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', και παράγραφοι 4 και 6, της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 2 και 13 της οδηγίας αυτής, οι οποίες διαλαμβάνουν περί του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των υπηκόων τρίτων χωρών και περί της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας, την έννοια ότι:
 - α) Ένας υπήκοος τρίτης χώρας αρνείται να συνεργασθεί κατά το προκαταρκτικό στάδιο της εκτελέσεως της αποφάσεως περί απομακρύνσεώς του στη χώρα καταγωγής του όταν δηλώνει προφορικά σε υπάλληλο της πρεσβείας της χώρας του ότι δεν επιθυμεί να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του, καίτοι έχει συμπληρώσει δήλωση περί οικειοθελούς επιστροφής και έχει δηλώσει ορθά στοιχεία ταυτότητας, ενώ καθυστερεί η λήψη αναγκαίων εγγράφων από τρίτες χώρες και υφίσταται εύλογη προοπτική εκτελέσεως της αποφάσεως περί απομακρύνσεως, σε περίπτωση που υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις η πρεσβεία της χώρας αυτής δεν χορηγεί το έγγραφο που απαιτείται για τη μετάβαση του ενδιαφερομένου στη χώρα καταγωγής του, καίτοι έχει επιβεβαιώσει την ταυτότητα του ενδιαφερομένου;
 - β) Εάν ένας υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας, έχει διασχίσει παρανόμως τα σύνορα και δηλώνει ότι δεν επιθυμεί να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του, αφηθεί ελεύθερος λόγω του ότι δεν υφίσταται εύλογη προοπτική εκτελέσεως της αποφάσεως απομακρύνσεως, το κράτος μέλος υποχρεούται να εκδώσει προσωρινό έγγραφο για την κατάσταση του ενδιαφερομένου εφόσον η πρεσβεία της χώρας καταγωγής δεν χορηγεί υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις το έγγραφο που απαιτείται για τη μετάβασή του στη χώρα καταγωγής του, καίτοι έχει επιβεβαιώσει την ταυτότητά του;»

Επί της επείγουσας διαδικασίας

- 32 Το Administrativen sad Sofia-grad ζήτησε να εκδικαστεί η παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία την οποία προβλέπει το άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.
- 33 Το αιτούν δικαστήριο αιτιολόγησε το αίτημα αυτό εκθέτοντας ότι ο εν λόγω υπήκοος τρίτης χώρας τελεί υπό κράτηση και ότι η κατάσταση του εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του τίτλου V της Συνθήκης ΛΕΕ σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως του B. Mahdi, η απάντηση του Δικαστηρίου στα προδικαστικά ερωτήματα είναι αποφασιστικής σημασίας ως προς το αν πρέπει διατηρηθεί η κράτησή του στο κέντρο κρατήσεως του Busmantsi ή αν πρέπει να αφεθεί ελεύθερος. Το εν λόγω δικαστήριο σημειώνει ότι πρέπει να εκδοθεί σχετική απόφαση το συντομότερο δυνατόν όσον αφορά την παράταση της κρατήσεως του ενδιαφερομένου.
- 34 Συναφώς, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι η παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2008/115, που υπάγεται στο τρίτο μέρος, τίτλος V, της Συνθήκης ΛΕΕ. Κατά συνέπεια, μπορεί να εκδικαστεί με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 23α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του.
- 35 Δεύτερον, διαπιστώνεται, όπως σημειώνει το αιτούν δικαστήριο, ότι ο B. Mahdi στερείται σήμερα της ελευθερίας του και ότι η επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης μπορεί να έχει ως συνέπεια να αφεθεί ελεύθερος πάραυτα.
- 36 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, το τρίτο τμήμα του Δικαστηρίου αποφάσισε, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να δεχθεί το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου προς εκδίκαση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως με την επείγουσα διαδικασία.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος, στοιχείο α'

- 37 Με το πρώτο του ερώτημα, στοιχείο α', το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15, παράγραφοι 3 και 6, της οδηγίας 2008/115, ερμηνευόμενο βάσει των άρθρων 6 και 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι η απόφαση την οποία λαμβάνει η αρμόδια αρχή, με τη συμπλήρωση του ανωτάτου ορίου αρχικής κρατήσεως υπηκόου τρίτης χώρας, σχετικά με την ενδεχόμενη συνέχιση της κρατήσεως αυτής, πρέπει να λάβει τη μορφή έγγραφης πράξεως νομικώς και πραγματικώς αιτιολογημένης.
- 38 Πρέπει να σημειωθεί εκ προοιμίου ότι, κατά το άρθρο 79, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, σκοπός της οδηγίας 2008/115 είναι, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 2 και 11 αυτής, η καθιέρωση μιας αποτελεσματικής πολιτικής απομακρύνσεως και επαναπατρισμού, με βάση κοινούς κανόνες και ενιαίες νομικές εγγυήσεις, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να επαναπατρίζονται με ανθρώπινους όρους και με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειάς τους.
- 39 Έτσι, οι διαδικασίες επιστροφής των παρανόμως διαμενόντων στην ημεδαπή υπηκόων τρίτων χωρών την οποία προβλέπει η οδηγία αυτή συνιστούν κοινές διαδικασίες που έχουν εφαρμογή εντός των κρατών μελών όσον αφορά την επιστροφή των υπηκόων αυτών. Τα κράτη μέλη διαθέτουν από πολλές απόψεις περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων του εθνικού δικαίου.

- 40 Κατά την αιτιολογική σκέψη 6 της ίδιας οδηγίας, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να θέσουν τέρμα στην παράνομη παραμονή υπηκόων τρίτων χωρών κατόπιν δίκαιης και διαφανούς διαδικασίας. Κατά την ίδια αιτιολογική σκέψη και σύμφωνα με τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, οι δυνάμει της οδηγίας 2008/115 αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται κατά περίπτωση και να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια που να συνεπάγονται ότι για τη σχετική εκτίμηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλα κριτήρια πέραν του γεγονότος και μόνον της παράνομης διαμονής.
- 41 Δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/115, η αρχική κράτηση υπηκόου τρίτης χώρας, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι μήνες, πρέπει να διατάσσεται από τις διοικητικές ή δικαστικές αρχές με έγγραφη πράξη αναφέρονσα τους πραγματικούς και νομικούς λόγους της αποφάσεως κρατήσεως (βλ., επ' αυτού, απόφαση G. και R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, σκέψη 29).
- 42 Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 6, της εν λόγω οδηγίας, η αρχική κράτηση μπορεί να παρατείνεται, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μη υπερβαίνον τους δώδεκα επιπλέον μήνες, όταν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις ουσίας. Κάθε κράτηση που υπερβαίνει τους έξι μήνες πρέπει να λογίζεται, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του εν λόγω άρθρου, ως παραταθείσα κράτηση για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 3, της ίδιας οδηγίας.
- 43 Εξάλλου, το άρθρο 15, παράγραφος 3, της οδηγίας 2008/115 προβλέπει ότι η κράτηση υπηκόου τρίτης χώρας πρέπει να επανεξετάζεται ανά εύλογα χρονικά διαστήματα είτε κατ' αίτηση του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας είτε αυτεπαγγέλτως. Σε περίπτωση παραταθείσας κρατήσεως, η επανεξέταση εποπτεύεται από δικαστική αρχή.
- 44 Από το σύνολο των διατάξεων αυτών απορρέει ότι η μόνη ρητώς προβλεπόμενη από το άρθρο 15 της οδηγίας 2008/115 απαίτηση όσον αφορά την έκδοση έγγραφης πράξεως είναι αυτή που παρατίθεται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, ήτοι ότι η κράτηση πρέπει να διατάσσεται εγγράφως και να είναι πραγματικώς και νομικώς αιτιολογημένη. Η εν λόγω απαίτηση εκδόσεως έγγραφης αποφάσεως πρέπει να νοείται ως αναφερόμενη οπωσδήποτε σε κάθε είδους απόφαση επί της παρατάσεως της κρατήσεως, δεδομένου ότι, αφενός, η κράτηση και η παράταση αυτής είναι αναλόγου φύσεως, καθόσον αμφότερες έχουν ως αποτέλεσμα τη στέρηση της ελευθερίας του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας προκειμένου να προετοιμαστεί η επιστροφή του ή/και να πραγματοποιηθεί η απομάκρυνσή του από τη χώρα, ενώ, αφετέρου, σε καθεμία από τις δύο αυτές περιπτώσεις, ο αλλοδαπός πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζει τους λόγους της αποφάσεως που λαμβάνεται έναντι του ιδίου.
- 45 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η τήρηση της υποχρεώσεως γνωστοποίησης των λόγων αυτών είναι αναγκαία προκειμένου να παρασχεθεί στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας η δυνατότητα να υπερασπιστεί τα δικαιώματά του υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες και να αποφασίσει, έχοντας πλήρη γνώση όλων των σχετικών στοιχείων, αν είναι πρόσφορο να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο, αλλά και προκειμένου να παρασχεθεί πλήρως στο δικαστήριο αυτό η δυνατότητα ασκήσεως του ελέγχου νομιμότητας της επίμαχης αποφάσεως (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις Heylens κ.λπ., 222/86, EU:C:1987:442, σκέψη 15, καθώς και Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, C-402/05 P και C-415/05 P, EU:C:2008:461, σκέψη 337).
- 46 Κάθε άλλη ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφοι 2 και 6, της οδηγίας 2008/115 θα είχε ως αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερέστερη για τον υπήκοο τρίτης χώρας η αμφισβήτηση του κύρους αποφάσεως περί παρατάσεως της κρατήσεως σε βάρος του έναντι της αμφισβήτησεως της αρχικής αποφάσεως κρατήσεως, πράγμα το οποίο θα έθιγε το θεμελιώδες δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής.
- 47 Εντούτοις, πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 15 της οδηγίας αυτής δεν απαιτούν την έκδοση έγγραφης «πράξεως επανεξετάσεως» κατά τη διατύπωση που χρησιμοποιεί το αιτούν δικαστήριο στο πρώτο ερώτημα, στοιχείο α'. Κατά συνέπεια, οι αρχές που προβαίνουν σε επανεξέταση της κρατήσεως υπηκόου τρίτης χώρας ανά εύλογα χρονικά διαστήματα, κατ' εφαρμογήν

του άρθρου 15, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της εν λόγω οδηγίας, δεν υποχρεούνται να εκδίδουν, σε κάθε επανεξέταση, έγγραφη πράξη εκθέτουσα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που αιτιολογούν την πράξη αυτή.

- 48 Συναφώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, αν η αρχή που είναι αρμόδια για την επανεξέταση κατά τη συμπλήρωση του ανωτάτου ορίου της αρχικής κρατήσεως το οποίο επιτρέπει το άρθρο 15, παράγραφος 5, της ίδιας οδηγίας αποφαίνεται για τη συνέχιση της εν λόγω κρατήσεως, η αρχή αυτή υποχρεούται να λάβει την απόφασή της εκδίδοντας αιτιολογημένη πράξη. Πράγματι, σε μια τέτοια περίπτωση, η επανεξέταση της κρατήσεως και η έκδοση της αποφάσεως περί της ενδεχόμενης συνεχίσεως της κρατήσεως εκδίδονται κατά το ίδιο διαδικαστικό στάδιο. Κατά συνέπεια, η απόφαση αυτή πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/115.
- 49 Ωστόσο, δεν προκύπτει σαφώς ούτε από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ούτε από τις παρατηρήσεις της Βουλγαρικής Κυβερνήσεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση αν ο κατάλογος τον οποίο απέστειλε ο διευθυντής στο αιτούν δικαστήριο με τη συμπλήρωση του ανωτάτου ορίου αρχικής κρατήσεως περιλαμβάνει απόφαση περί της ενδεχόμενης συνεχίσεως της κρατήσεως του ενδιαφερομένου. Αν με τον κατάλογο αυτό ο διευθυντής αποφάνθηκε, ιδίως, επί της παρατάσεως της κρατήσεως, ο εν λόγω κατάλογος πρέπει να πληροί επίσης τις προϋποθέσεις που εκτίθενται στη σκέψη 44 της παρούσας αποφάσεως. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να προβεί στις σχετικές αναγκαίες εξακριβώσεις. Εν πάση περιπτώσει, μια τέτοια απόφαση πρέπει να αποτελεί το αντικείμενο ελέγχου από δικαστική αρχή δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας.
- 50 Ακόμη, πρέπει επίσης να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ελλείψει κανόνων του δικαίου της Ένωσης σχετικά με τους διαδικαστικούς όρους της πράξεως επανεξετάσεως της κρατήσεως, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να είναι αρμόδια, σύμφωνα με την αρχή της διαδικαστικής αυτονομίας, να ρυθμίζουν το ζήτημα αυτό, διασφαλίζοντας παράλληλα τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την πλήρη αποτελεσματικότητα των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης περί της πράξεως αυτής (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση N., C-604/12, EU:C:2014:302, σκέψη 41).
- 51 Εξ αυτού προκύπτει ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία, τηρώντας τις αρχές αυτές, προβλέπει την υποχρέωση της αρχής που επανεξετάζει ανά εύλογα χρονικά διαστήματα την κράτηση υπηκόου τρίτης χώρας, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2008/115, να λαμβάνει, μετά από κάθε επανεξέταση, ρητή πράξη πραγματικώς και νομικώς αιτιολογημένη. Μια τέτοια υποχρέωση θα απορρέει μόνον από το εθνικό δίκαιο.
- 52 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα, στοιχείο α', πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, παράγραφοι 3 και 6, της οδηγίας 2008/115, ερμηνευόμενο βάσει των άρθρων 6 και 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι η απόφαση την οποία λαμβάνει η αρμόδια αρχή, κατά τη συμπλήρωση του ανωτάτου ορίου αρχικής κρατήσεως υπηκόου τρίτης χώρας, σχετικά με την ενδεχόμενη συνέχιση της κρατήσεως αυτής, πρέπει να έχει τη μορφή έγγραφης πράξεως νομικώς και πραγματικώς αιτιολογημένης.

Επί του πρώτου ερωτήματος, στοιχεία β' και γ'

- 53 Με το πρώτο του ερώτημα, στοιχεία β' και γ', το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί κατά βάση αν το άρθρο 15, παράγραφοι 3 και 6, της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με τα άρθρα 6 και 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι ο έλεγχος στον οποίο προβαίνει η δικαστική αρχή που επιλαμβάνεται αιτήματος παρατάσεως της κρατήσεως υπηκόου τρίτης χώρας πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στην αρχή αυτή να αποφαίνεται επί της ουσίας, και δη κατά περίπτωση, επί της παρατάσεως της κρατήσεως του ενδιαφερομένου, επί της δυνατότητας αντικαταστάσεως της κρατήσεως με μέτρο ηπιότερο ή επί της απολύσεώς του, οπότε η εν λόγω δικαστική αρχή είναι αρμόδια να στηριχθεί σε πραγματικά

περιστατικά και σε αποδεικτικά στοιχεία που εκθέτει ή προσκομίζει η διοικητική αρχή με πρωτοβουλία της οποίας ζητήθηκε η δικαστική παρέμβαση, καθώς και σε ενδεχόμενες παρατηρήσεις του ως άνω αλλοδαπού.

- 54 Πρέπει να σημειωθεί εκ προοιμίου ότι το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι το άρθρο 15 της οδηγίας 2008/115 είναι άνευ αιρέσεων και αρκούντως ακριβές ώστε να μην χρειάζονται περαιτέρω ειδικά στοιχεία για την εφαρμογή του από τα κράτη μέλη (βλ., επ' αυτού, απόφαση El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, σκέψη 47).
- 55 Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 13, 16, 17 και 24 της οδηγίας 2008/115, κάθε κράτηση που υπάγεται στην οδηγία αυτή υπόκειται στους αυστηρούς όρους που προβλέπουν οι διατάξεις του κεφαλαίου IV της εν λόγω οδηγίας, ώστε να εξασφαλίζεται, αφενός, η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας όσον αφορά τα χρησιμοποιούμενα μέσα και τους επιδιωκόμενους σκοπούς και, αφετέρου, ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων υπηκόων τρίτων χωρών.
- 56 Στη συνέχεια, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως, από το γράμμα του άρθρου 15, παράγραφος 3, της οδηγίας 2008/115 προκύπτει σαφώς ότι η επανεξέταση κάθε παρατεινόμενης κρατήσεως υπηκόου τρίτης χώρας πρέπει να αποτελεί το αντικείμενο ελέγχου από δικαστική αρχή. Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μια δικαστική αρχή αποφαινόμενη επί της δυνατότητας παρατάσεως της αρχικής κρατήσεως πρέπει υποχρεωτικά να προβαίνει σε έλεγχο της εν λόγω κρατήσεως, έστω και αν ο έλεγχος αυτός δεν ζητείται ρητώς από τη διοικητική αρχή που ζητεί την παρέμβασή της και έστω και αν η κράτηση του ενδιαφερόμενου αλλοδαπού έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο επανεξετάσεως από την αρχή που διέταξε την αρχική κράτηση.
- 57 Εντούτοις, το άρθρο 15, παράγραφος 3, της οδηγίας 2008/115 δεν διευκρινίζει τη φύση του εν λόγω ελέγχου. Κατά συνέπεια, πρέπει να υπομνησθούν οι αρχές που απορρέουν από το άρθρο 15 της οδηγίας αυτής, οι οποίες έχουν εφαρμογή σε διαδικασίες όπως η υπό κρίση στην κύρια δίκη και τις οποίες, επομένως, πρέπει να λαμβάνει υπόψη η δικαστική αρχή που προβαίνει στον ίδιο έλεγχο.
- 58 Πρώτον, από τις προϋποθέσεις ουσίας του άρθρου 15, παράγραφος 6, της εν λόγω οδηγίας προκύπτει ότι η αρχική περίοδος κρατήσεως δεν μπορεί να παραταθεί παρά μόνον όταν, παρά τις εύλογες προσπάθειες του οικείου κράτους μέλους, είναι πιθανόν η επιχείρηση απομακρύνσεως να διαρκέσει περισσότερο του προβλεπομένου, είτε λόγω της ελλείψεως συνεργασίας του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας είτε λόγω καθυστερήσεων όσον αφορά τη λήψη αναγκαίων εγγράφων από τρίτες χώρες. Μια τέτοια παράταση πρέπει να αποφασίζεται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δώδεκα επιπλέον μήνες.
- 59 Δεύτερον, το άρθρο 15, παράγραφος 6, της ίδιας οδηγίας πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 4, αυτής, το οποίο διευκρινίζει ότι, όταν δεν υπάρχει εύλογη προοπτική απομακρύνσεως για λόγους εννόμου τάξεως ή για άλλους λόγους ή όταν δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, η κράτηση του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας δεν δικαιολογείται πλέον και αυτός πρέπει να αφήνεται πάραυτα ελεύθερος.
- 60 Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση που απορρέει από το άρθρο 15, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι, για να γίνει δεκτό ότι υπάρχει «λογική προοπτική απομάκρυνσης» υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, πρέπει να διαπιστώνεται κατά την επανεξέταση της νομιμότητας της κρατήσεως από το εθνικό δικαστήριο ότι υπάρχει πραγματική προοπτική επιτυχούς απομακρύνσεως χωρίς υπέρβαση των χρονικών ορίων που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφοι 5 και 6, της οδηγίας 2008/115 (βλ., επ' αυτού, απόφαση Kadzoev, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, σκέψη 65).
- 61 Η δεύτερη προϋπόθεση που απορρέει από το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115 επιβάλλει επανεξέταση των ουσιαστικών όρων που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής οι οποίοι αποτέλεσαν τη βάση της αρχικής αποφάσεως κρατήσεως του ενδιαφερόμενου

υπηκόου τρίτης χώρας. Έτσι, η αρχή που αποφαινεται επί της ενδεχόμενης παρατάσεως της κρατήσεως του εν λόγω υπηκόου ή επί της ενδεχόμενης αποδόσεως της ελευθερίας του πρέπει να προσδιορίσει, πρώτον, αν μπορούν να ληφθούν άλλα επαρκή μέτρα, αλλά ηπιότερα έναντι της κρατήσεως σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, δεύτερον, αν υφίσταται κίνδυνος διαφυγής του εν λόγω υπηκόου και, τρίτον, αν ο τελευταίος αποφεύγει ή εμποδίζει την προετοιμασία της επιστροφής του ή της διαδικασίας απομακρύνσεως.

- 62 Εξ αυτού προκύπτει ότι δικαστική αρχή αποφαινόμενη επί αιτήματος παρατάσεως κρατήσεως πρέπει να είναι σε θέση να αποφαινεται επί κάθε κρίσιμου πραγματικού και νομικού στοιχείου για να προσδιορίσει αν δικαιολογείται παράταση της κρατήσεως, λαμβανομένων υπόψη των προϋποθέσεων που εκτίθενται στις σκέψεις 58 έως 61 της παρούσας αποφάσεως, πράγμα το οποίο απαιτεί εξέταση σε βάθος των πραγματικών στοιχείων της κάθε υποθέσεως. Όταν η αρχικώς διαταχθείσα κράτηση δεν δικαιολογείται πλέον έναντι των προϋποθέσεων αυτών, η αρμόδια δικαστική αρχή πρέπει να είναι σε θέση να υποκαταστήσει με τη δική της απόφαση εκείνη της διοικητικής αρχής ή, ενδεχομένως, εκείνη της δικαστικής αρχής που διέταξε την αρχική κράτηση και να αποφανθεί επί της δυνατότητας λήψεως άλλου μέτρου αντί της κρατήσεως ή την απόλυση του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας. Προς τούτο, η δικαστική αρχή που αποφαινεται επί αιτήματος παρατάσεως της κρατήσεως πρέπει να είναι σε θέση να λάβει υπόψη τόσο τα πραγματικά στοιχεία και τις αποδείξεις που προβάλλει η διοικητική αρχή που διέταξε την αρχική κράτηση όσο και κάθε ενδεχόμενη παρατήρηση του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας. Επιπλέον, πρέπει να είναι σε θέση να ερευνά κάθε άλλο κρίσιμο για την απόφασή της στοιχείο σε περίπτωση που το κρίνει αναγκαίο. Επομένως, οι εξουσίες της δικαστικής αρχής στο πλαίσιο ελέγχου δεν μπορούν να περιορίζονται, σε καμία περίπτωση, μόνο στα στοιχεία που προσκομίστηκαν από την αρμόδια διοικητική αρχή.
- 63 Αποτέλεσμα κάθε άλλης ερμηνείας του άρθρου 15 της οδηγίας 2008/115 θα ήταν να καθίσταται οι παράγραφοι 4 και 6 του άρθρου αυτού άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας, ο δε δικαστικός έλεγχος τον οποίο επιβάλλει το άρθρο 15, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας αυτής να καθίσταται άνευ αντικειμένου, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται έτσι η επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει η ως άνω οδηγία.
- 64 Κατά συνέπεια, στο πρώτο ερώτημα, στοιχεία β' και γ', πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, παράγραφοι 3 και 6, της οδηγίας 2008/115 έχουν την έννοια ότι ο έλεγχος στον οποίο πρέπει να προβεί η δικαστική αρχή που επιλαμβάνεται αιτήματος παρατάσεως της κρατήσεως υπηκόου τρίτης χώρας πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στην αρχή αυτή να αποφαινεται επί της ουσίας, και δη κατά περίπτωση, επί της παρατάσεως της κρατήσεως του ενδιαφερομένου, επί της δυνατότητας αντικαταστάσεως της κρατήσεως με ηπιότερο μέτρο ή επί της απολύσεώς του, οπότε η εν λόγω δικαστική αρχή είναι αρμόδια να στηριχθεί σε πραγματικά περιστατικά και σε αποδεικτικά στοιχεία που εκθέτει ή προσκομίζει η διοικητική αρχή με πρωτοβουλία της οποίας ζητήθηκε η δικαστική παρέμβαση, καθώς και σε πραγματικά περιστατικά, αποδεικτικά στοιχεία και παρατηρήσεις που ενδεχομένως προβάλλονται ενώπιόν της κατά τη διαδικασία αυτή.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

- 65 Με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα, που πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 15, παράγραφοι 1 και 6, της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως, όπως αυτή της κύριας δίκης, κατά την οποία μια αρχική περίοδος κρατήσεως έξι μηνών μπορεί να παρατείνεται απλώς και μόνον επειδή ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας και, επομένως, υπάρχει κίνδυνος διαφυγής αυτού.

- 66 Πρέπει να υπομνησθεί, πρώτον, ότι ο κίνδυνος διαφυγής προσδιορίζεται επακριβώς στο άρθρο 3, σημείο 7, της οδηγίας 2008/115, το οποίο ορίζει τον κίνδυνο αυτόν ως την ύπαρξη λόγων, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση και βάσει αντικειμενικών κριτηρίων προβλεπόμενων από το ισχύον δίκαιο, οι οποίοι οδηγούν στην εικασία ότι υπήκοος τρίτης χώρας έναντι του οποίου έχει κινηθεί διαδικασία επιστροφής μπορεί να διαφύγει.
- 67 Δεύτερον, η ύπαρξη ενός τέτοιου κινδύνου διαφυγής είναι ένας από τους λόγους που ρητώς απαριθμούνται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115 οι οποίοι δικαιολογούν την κράτηση υπηκόου τρίτης χώρας έναντι του οποίου έχει κινηθεί διαδικασία επιστροφής, προς προετοιμασία της επιστροφή αυτής ή προκειμένου να χωρήσει η απομάκρυνσή του. Όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως, η διάταξη αυτή διευκρινίζει ότι μια τέτοια κράτηση μπορεί να διατάσσεται αποκλειστικά όταν δεν μπορούν να ληφθούν, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, άλλα επαρκή αλλά ηπιότερα μέτρα.
- 68 Τρίτον, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 58 της παρούσας αποφάσεως, κατά το άρθρο 15, παράγραφος 6, της εν λόγω οδηγίας, παράταση κρατήσεως δεν μπορεί να διατάσσεται παρά μόνον αν ενδέχεται η απομάκρυνση να διαρκέσει περισσότερο του προβλεπόμενου είτε λόγω της ελλείψεως συνεργασίας του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας είτε λόγω καθυστερήσεων όσον αφορά τη λήψη αναγκαίων εγγράφων, χωρίς να γίνεται λόγος περί της περιπτώσεως να μη διαθέτει το ενδιαφερόμενο άτομο έγγραφα ταυτότητας.
- 69 Επιπλέον, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως, πριν από κάθε απόφαση περί παρατάσεως κρατήσεως υπηκόου τρίτης χώρας και, επομένως, περί της συνδρομής πραγματικών περιστάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφος 6, της οδηγίας 2008/115 επιβάλλεται επανεξέταση των προϋποθέσεων ουσίας στις οποίες στηρίχθηκε η αρχική κράτηση του ενδιαφερόμενου αλλοδαπού, πράγμα το οποίο απαιτεί εκτίμηση από τη δικαστική αρχή, στο πλαίσιο του ελέγχου τον οποίο επιτάσσει το άρθρο 15, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας αυτής, των περιστάσεων που δικαιολόγησαν την αρχική διαπίστωση περί της υπάρξεως κινδύνου διαφυγής.
- 70 Εξάλλου, όπως έχει διαπιστώσει το Δικαστήριο, κάθε εκτίμηση όσον αφορά τον κίνδυνο διαφυγής πρέπει να στηρίζεται σε ατομική εξέταση της περιπτώσεως του ενδιαφερομένου (βλ. απόφαση *Sagor*, C-430/11, EU:C:2012:777, σκέψη 41). Επιπλέον, κατά την αιτιολογική σκέψη 6 της οδηγίας 2008/115, οι αποφάσεις δυνάμει της οδηγίας αυτής πρέπει να λαμβάνονται κατά περίπτωση και να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια.
- 71 Εν προκειμένω, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι το βουλγαρικό δίκαιο ορίζει ειδικότερα, στην παράγραφο 1, σημείο 4c, των συμπληρωματικών διατάξεων του νόμου περί αλλοδαπών, ότι η ύπαρξη κινδύνου διαφυγής υπηκόου τρίτης χώρας έναντι του οποίου έχει ληφθεί μέτρο διοικητικού καταναγκασμού λογίζεται αποδειχθείσα όταν, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών στοιχείων, υπάρχουν βάσιμες υποψίες ότι ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός ενδέχεται να αποφύγει την εκτέλεση του διαταχθέντος μέτρου. Τα αντικειμενικά κριτήρια που μπορούν να συνιστούν έναν τέτοιο κίνδυνο παρατίθενται στο εν λόγω σημείο 4c και περιλαμβάνουν, ιδίως, την περίπτωση να μη διαθέτει ο ενδιαφερόμενος κανένα έγγραφο ταυτότητας.
- 72 Επομένως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να προβεί σε εκτίμηση των πραγματικών περιστάσεων της καταστάσεως του ενδιαφερόμενου αλλοδαπού προκειμένου να προσδιορίσει, κατά την επανεξέταση των όρων που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, αν μπορεί να ληφθεί, όπως πρότεινε ο διευθυντής στην υπόθεση της κύριας δίκης, άλλο αποτελεσματικό αλλά ηπιότερο μέτρο έναντι του αλλοδαπού και, σε περίπτωση που τούτο δεν είναι δυνατό, να προσδιορίσει αν υφίσταται κίνδυνος διαφυγής αυτού. Μόνον στο πλαίσιο της τελευταίας αυτής περιπτώσεως το δικαστήριο αυτό μπορεί να λάβει υπόψη την έλλειψη εγγράφων ταυτότητας.

- 73 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας δεν μπορεί να δικαιολογήσει, αυτό και μόνο, παράταση της κρατήσεως που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 6, της οδηγίας 2008/115.
- 74 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο και το τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, παράγραφοι 1 και 6, της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως, όπως αυτή της κύριας δίκης, κατά την οποία μια αρχική περίοδος κρατήσεως έξι μηνών μπορεί να παρατείνεται απλώς και μόνον επειδή ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο και μόνο να προβεί σε κατά περίπτωση εκτίμηση των πραγματικών περιστάσεων της υποθέσεως προκειμένου να προσδιορίσει αν μπορεί να ληφθεί άλλο αποτελεσματικό αλλά ηπιότερο μέτρο έναντι του αλλοδαπού ή αν υφίσταται κίνδυνος διαφυγής αυτού.

Επί του τετάρτου ερωτήματος, στοιχείο α'

- 75 Με το τέταρτο ερώτημά του, στοιχείο α', το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15, παράγραφος 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι υπήκοος τρίτης χώρας στον οποίο, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, δεν έχει χορηγηθεί έγγραφο ταυτότητας παρέχον τη δυνατότητα εκτελέσεως της αποφάσεως περί απομακρύνσεώς του από το έδαφος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους επιδεικνύει «έλλειψη συνεργασίας», υπό την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 76 Όσον αφορά την κατάσταση του B. Mahdi, δεν αμφισβητείται ότι ο τελευταίος δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας και ότι η πρεσβεία της Δημοκρατίας του Σουδάν αρνήθηκε να του χορηγήσει τέτοιο έγγραφο, παρέχον τη δυνατότητα εκτελέσεως της αποφάσεως περί απομακρύνσεως.
- 77 Έτσι, με το τέταρτο ερώτημα, στοιχείο α', το Δικαστήριο καλείται να προσδιορίσει αν μπορεί να καταλογιστεί στον ενδιαφερόμενο η άρνηση της πρεσβείας της Δημοκρατίας του Σουδάν να χορηγήσει έγγραφα ταυτότητας στον B. Mahdi, κατόπιν της δηλώσεως του τελευταίου ότι δεν επιθυμεί να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, το Δικαστήριο καλείται να διευκρινίσει αν η συμπεριφορά του B. Mahdi μπορεί να χαρακτηριστεί ως έλλειψη συνεργασίας εκ μέρους του, υπό την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 6, της οδηγίας 2008/115, πράγμα το οποίο δικαιολογεί παράταση της περιόδου κρατήσεως του ενδιαφερομένου για ένα συμπληρωματικό χρονικό διάστημα μη υπερβαίνον τους δώδεκα μήνες.
- 78 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να διαπιστώσει τα πραγματικά περιστατικά που προκάλεσαν τη διαφορά της κύριας δίκης και να συναγάγει εξ αυτών τα αναγκαία συμπεράσματα για την απόφαση που καλείται να εκδώσει (βλ., ιδίως, αποφάσεις WWF κ.λπ., C-435/97, EU:C:1999:418, σκέψη 32, καθώς και Danosa, C-232/09, EU:C:2010:674, σκέψη 33).
- 79 Πράγματι, στο πλαίσιο της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ των δικαστηρίων της Ένωσης και των εθνικών δικαστηρίων, εναπόκειται, καταρχήν, στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει αν συντρέχουν οι πραγματικές προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η εφαρμογή κανόνα του δικαίου της Ένωσης στην υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν του, ενώ το Δικαστήριο, αποφαινόμενο επί αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, μπορεί να παράσχει ενδεχομένως διευκρινίσεις προκειμένου να καθοδηγήσει το εθνικό δικαστήριο κατά την ερμηνεία του (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις Haim, C-424/97, EU:C:2000:357, σκέψη 58· Βάτσουρας και Κουπατάντζε, C-22/08 και C-23/08, EU:C:2009:344, σκέψη 23, καθώς και Danosa, EU:C:2010:674, σκέψη 34).
- 80 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο πρέπει να απαντήσει στα υποβληθέντα από το αιτούν δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το δε αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να εξακριβώσει τα συγκεκριμένα στοιχεία της εκκρεμούς ενώπιόν του

διαφοράς και, ιδίως, να επιλύσει το ζήτημα αν η έλλειψη εγγράφων ταυτότητας προκύπτει αποκλειστικά από την εκ μέρους του B. Mahdi ανάκληση της δηλώσεώς του περί οικειοθελούς επιστροφής του (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Danosa, EU:C:2010:674, σκέψη 36).

- 81 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, ο B. Mahdi συνεργάστηκε με τις βουλγαρικές αρχές όσον αφορά την αποκάλυψη της ταυτότητάς του και τη διαδικασία απομακρύνσεώς του από τη χώρα. Εντούτοις, ο τελευταίος ανακάλεσε τη δήλωσή του περί οικειοθελούς επιστροφής του.
- 82 Επ' αυτού, πρέπει να υπομνησθεί ότι η έννοια της «ελλείψεως συνεργασίας», στο άρθρο 15, παράγραφος 6, της οδηγίας 2008/115, απαιτεί η αρχή που αποφαινεται επί αιτήματος παρατάσεως της κρατήσεως υπηκόου τρίτης χώρας να εξετάζει, αφενός, τη συμπεριφορά του αλλοδαπού αυτού κατά τη διάρκεια της αρχικής του κρατήσεως προκειμένου να διαπιστώσει αν αυτός συνεργάστηκε με τις αρμόδιες αρχές όσον αφορά τη διαδικασία απομακρύνσεώς του και, αφετέρου, την πιθανότητα να διαρκέσει περισσότερο από τον προβλεπόμενο χρόνο η διαδικασία απομακρύνσεως λόγω της συμπεριφοράς του εν λόγω αλλοδαπού. Αν η απομάκρυνση του τελευταίου διαρκεί ή διήρκεσε περισσότερο του προβλεπομένου για άλλους λόγους, δεν αποδεικνύεται κανένας αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της συμπεριφοράς του ενδιαφερομένου και της διάρκειας της εν λόγω διαδικασίας, οπότε δεν μπορεί να λογίζεται ως αποδειχθείσα η έλλειψη συνεργασίας εκ μέρους του.
- 83 Επιπλέον, το άρθρο 15, παράγραφος 6, της οδηγίας 2008/115 επιβάλλει να είναι σε θέση η αρμόδια αρχή, πριν εξετάσει αν ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας επιδεικνύει έλλειψη συνεργασίας, να διαπιστώσει ότι η διαδικασία απομακρύνσεως διαρκεί περισσότερο του προβλεπομένου παρ' όλες τις εύλογες προσπάθειες, πράγμα το οποίο, στην υπόθεση της κύριας δίκης, απαιτεί να έχει καταβάλει το εμπλεκόμενο κράτος μέλος και να εξακολουθεί ενεργά να καταβάλλει προσπάθειες ώστε να χορηγηθούν έγγραφα ταυτότητας στον αλλοδαπό αυτόν.
- 84 Από τις ανωτέρω σκέψεις απορρέει ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί αν το αρμόδιο κράτος μέλος κατέβαλε εύλογες προσπάθειες για την εκτέλεση της αποφάσεως περί απομακρύνσεως και αν υφίσταται έλλειψη συνεργασίας εκ μέρους του ενδιαφερομένου υπηκόου τρίτης χώρας, απαιτείται λεπτομερής εξέταση των πραγματικών στοιχείων σχετικά με το σύνολο της περιόδου αρχικής κρατήσεως. Η εξέταση αυτή αποτελεί πραγματικό ζήτημα, το οποίο, όπως υπομνήσθηκε, δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου στο πλαίσιο διαδικασίας βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αλλά σε αυτήν του εθνικού δικαστηρίου (απόφαση Merluzzi, 80/71, EU:C:1972:24, σκέψη 10).
- 85 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο ερώτημα, στοιχείο α', πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, παράγραφος 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι υπήκοος τρίτης χώρας στον οποίο δεν έχει χορηγηθεί έγγραφο ταυτότητας που θα παρείχε τη δυνατότητα για την απομάκρυνσή του από το έδαφος του οικείου κράτους μέλους, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, μπορεί να λογίζεται ως επιδεικνύων «έλλειψη συνεργασίας», υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, μόνον αν από την εξέταση της συμπεριφοράς του κατά τη διάρκεια της περιόδου κρατήσεως προκύπτει ότι ο ίδιος δεν συνεργάστηκε στη διαδικασία απομακρύνσεως και εικάζεται ότι η διαδικασία αυτή θα διαρκέσει περισσότερο του προβλεπομένου εξαιτίας της συμπεριφοράς αυτής, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί του τετάρτου ερωτήματος, στοιχείο β'

- 86 Με το τέταρτο ερώτημα, στοιχείο β', το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15 της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να υποχρεωθεί να χορηγήσει αυτοτελή τίτλο διαμονής ή άλλη άδεια παρέχουσα δικαίωμα διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας και στον οποίο δεν έχουν χορηγηθεί τέτοια έγγραφα από τη χώρα

καταγωγής του, όταν εθνικό δικαστήριο έχει διατάξει να αφεθεί ελεύθερος ο ως άνω αλλοδαπός με το σκεπτικό ότι δεν υφίσταται πλέον λογική προοπτική απομακρύνσεως υπό την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής.

- 87 Όπως προκύπτει από τον σκοπό της οδηγίας 2008/115 που υπομνήσθηκε στη σκέψη 38 της παρούσας αποφάσεως, η τελευταία δεν έχει ως αντικείμενο να ρυθμίσει τις προϋποθέσεις διαμονής στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόων τρίτων χωρών παρανόμως διαμενόντων στην ημεδαπή, έναντι των οποίων δεν μπορεί να εκτελεστεί απόφαση περί επιστροφής τους.
- 88 Εντούτοις, το άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115 παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να χορηγούν αυτοτελή τίτλο διαμονής ή άλλη άδεια παρέχουσα το δικαίωμα διαμονής για λόγους φιλευσπλαχνίας ή για ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους σε υπήκοο τρίτης χώρας που παρανόμως διαμένει στο έδαφός τους. Ομοίως, η αιτιολογική σκέψη 12 της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να χορηγούν στους παρανόμως διαμένοντες στη χώρα υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν μπορούν ακόμη να απομακρυνθούν έγγραφη επιβεβαίωση της καταστάσεώς τους. Τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια για να προσδιορίσουν τη μορφή και τον τύπο της εν λόγω έγγραφης επιβεβαιώσεως.
- 89 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο ερώτημα, στοιχείο β', πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 2008/115 έχει την έννοια ότι κράτος μέλος δεν μπορεί να υποχρεωθεί να χορηγήσει αυτοτελή τίτλο διαμονής ή άλλη άδεια παρέχουσα δικαίωμα διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας και στον οποίο δεν έχουν χορηγηθεί τέτοια έγγραφα από τη χώρα καταγωγής του, όταν εθνικό δικαστήριο έχει διατάξει να αφεθεί ελεύθερος ο ως άνω αλλοδαπός με το σκεπτικό ότι δεν υφίσταται πλέον λογική προοπτική απομακρύνσεως υπό την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής. Εντούτοις, σε μια τέτοια περίπτωση, το κράτος μέλος αυτό πρέπει να χορηγεί στον εν λόγω αλλοδαπό έγγραφη επιβεβαίωση της καταστάσεώς του.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 90 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 15, παράγραφοι 3 και 6, της οδηγίας 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, ερμηνευόμενο βάσει των άρθρων 6 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι η απόφαση την οποία λαμβάνει η αρμόδια αρχή, με τη συμπλήρωση του ανωτάτου ορίου αρχικής κρατήσεως υπηκόου τρίτης χώρας, σχετικά με την ενδεχόμενη συνέχιση της κρατήσεως αυτής, πρέπει να έχει τη μορφή έγγραφης πράξεως νομικώς και πραγματικώς αιτιολογημένης.
- 2) Το άρθρο 15, παράγραφοι 3 και 6, της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι ο έλεγχος στον οποίο πρέπει να προβεί η δικαστική αρχή που επιλαμβάνεται αιτήματος παρατάσεως της κρατήσεως υπηκόου τρίτης χώρας πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στην αρχή αυτή να αποφαινεται επί της ουσίας, και δη κατά περίπτωση, επί της παρατάσεως της κρατήσεως του ενδιαφερομένου, επί της δυνατότητας αντικαταστάσεως της κρατήσεως με ηπιότερο μέτρο ή επί της απολύσεώς του, οπότε η εν λόγω δικαστική αρχή είναι αρμόδια να στηριχθεί σε πραγματικά περιστατικά και σε αποδεικτικά στοιχεία που εκθέτει ή

προσκομίζει η διοικητική αρχή με πρωτοβουλία της οποίας ζητήθηκε η δικαστική παρέμβαση, καθώς και σε πραγματικά περιστατικά, αποδεικτικά στοιχεία και παρατηρήσεις που ενδεχομένως προβάλλονται ενώπιόν της κατά τη διαδικασία αυτή.

- 3) Το άρθρο 15, παράγραφοι 1 και 6, της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως, όπως αυτή της κύριας δίκης, κατά την οποία μια αρχική περίοδος κρατήσεως έξι μηνών μπορεί να παρατείνεται απλώς και μόνον επειδή ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο και μόνο να προβεί σε κατά περίπτωση εκτίμηση των πραγματικών περιστάσεων της υποθέσεως προκειμένου να προσδιορίσει αν μπορεί να ληφθεί άλλο αποτελεσματικό αλλά ηπιότερο μέτρο έναντι του αλλοδαπού ή αν υφίσταται κίνδυνος διαφυγής αυτού.
- 4) Το άρθρο 15, παράγραφος 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι υπήκοος τρίτης χώρας στον οποίο δεν έχει χορηγηθεί έγγραφο ταυτότητας που θα παρείχε τη δυνατότητα για την απομάκρυνσή του από το έδαφος του οικείου κράτους μέλους, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, μπορεί να λογίζεται ως επιδεικνύων «έλλειψη συνεργασίας», υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, μόνον αν από την εξέταση της συμπεριφοράς του κατά τη διάρκεια της περιόδου κρατήσεως προκύπτει ότι ο ίδιος δεν συνεργάστηκε στη διαδικασία απομακρύνσεως και εικάζεται ότι η διαδικασία αυτή θα διαρκέσει περισσότερο του προβλεπομένου εξαιτίας της συμπεριφοράς αυτής, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 5) Η οδηγία 2008/115 έχει την έννοια ότι κράτος μέλος δεν μπορεί να υποχρεωθεί να χορηγήσει αυτοτελή τίτλο διαμονής ή άλλη άδεια παρέχουσα δικαίωμα διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας και στον οποίο δεν έχουν χορηγηθεί τέτοια έγγραφα από τη χώρα καταγωγής του, όταν εθνικό δικαστήριο έχει διατάξει να αφεθεί ελεύθερος ο ως άνω αλλοδαπός με το σκεπτικό ότι δεν υφίσταται πλέον λογική προοπτική απομακρύνσεως υπό την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής. Εντούτοις, σε μια τέτοια περίπτωση, το κράτος μέλος αυτό πρέπει να χορηγεί στον εν λόγω αλλοδαπό έγγραφη επιβεβαίωση της καταστάσεώς του.

(υπογραφές)